

Julian Chmiel, Bogdan Jackowiak

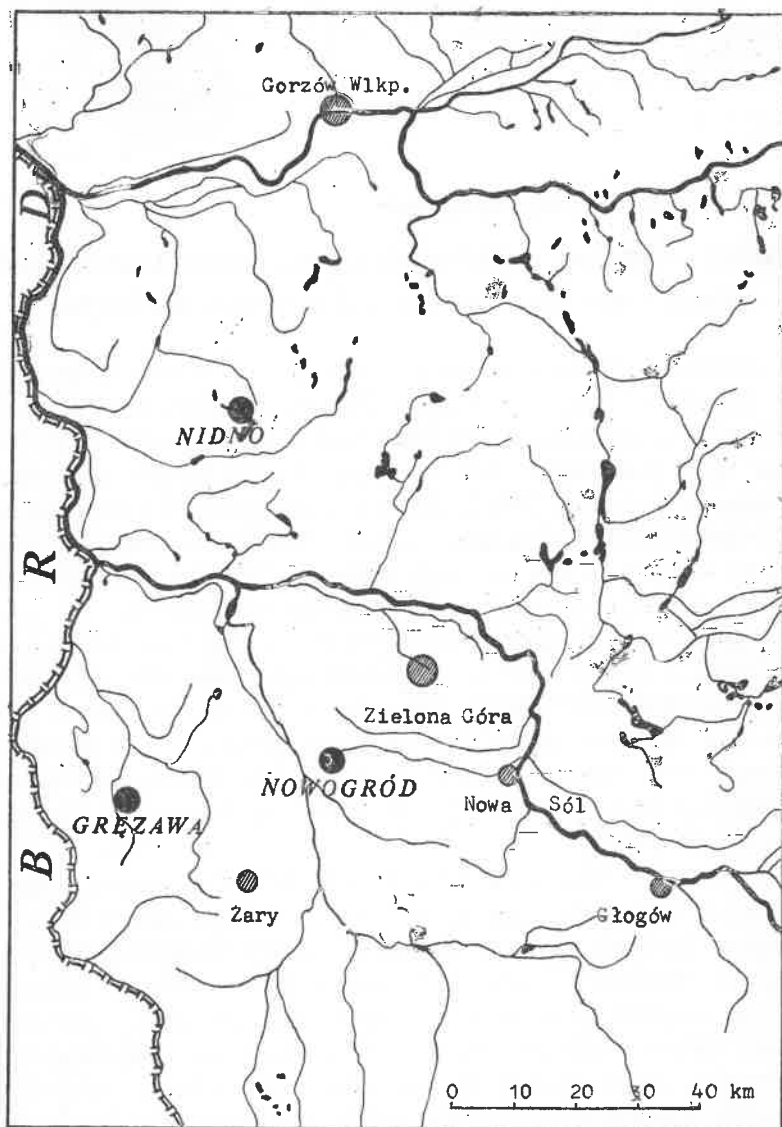
GODNE OCHRONY TORFOWISKA NA ZIEMI LUBUSKIEJ* **Worth preserving peatbogs of Ziemia Lubuska Region**

Torfowiska stanowią jeden z ciekawszych biotopów na Ziemi Lubuskiej. Wyraźny wpływ klimatu oceanicznego sprawia, iż są one interesującym obiektem badań fitogeograficznych. Na tego typu siedliskach spotykane są bowiem licznie reprezentowane w tej części Polski gatunki atlantyckie. Torfowiska są szczególnie narażone na zmiany środowiskowe. Czynnikiem najsilniej zagrażającymi są: eutrofizacja i odwodnienie terenu, wymuszające przyspieszoną sukcesję formacji leśnej.

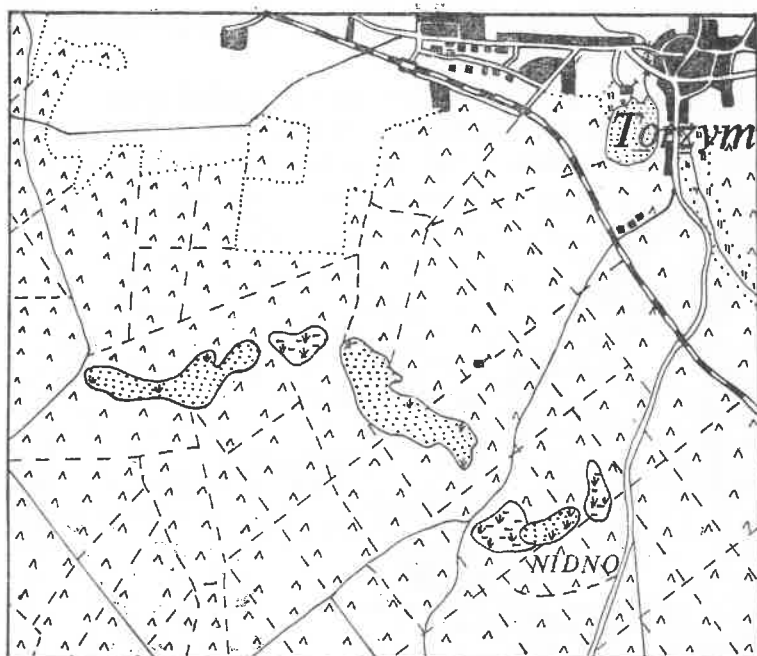
Funkcjonujący system obszarów chronionych na Ziemi Lubuskiej nie zabezpiecza w wystarczającym zakresie różnorodności florystycznej i fitocenotycznej torfowisk. W ramach badań nad zasobami rzadkich i ginących gatunków atlantyckich odkryto trzy dobrze zachowane, a nie opisywane dotychczas kompleksy torfowiskowe (ryc. 1) — por. też Jermaczek D., Jermaczek A. (1987).

Torfowisko nad jeziorem Nidno. Obiekt zlokalizowany jest około 3 km na południe od miejscowości Torzym (gmina Torzym), po prawej stronie szosy Torzym-Debrznica (ryc. 2). Śródleśne, niewielkie jezioro Nidno wraz z torfowiskiem leżącym w zachodniej części misy jeziornej, stanowią układ dynamiczno-przestrzenny wzajemnie się uzupełniający. Centralna część torfowiska posiada dość dobrze rozwiniętą strukturę kępkowo-dolinkową, która jest charakterystyczna dla

*) Referat wygłoszony podczas polsko-niemieckiego sympozjum nt.: „Ochrona przyrody na Środkowym Nadodrzu”, odbytego 29 października 1991 roku w Zielonej Górze.

Ryc 1. Lokalizacja opisywanych torfowisk na Ziemi Lubuskiej.
 Fig. 1. Distribution of the described peatbogs in Ziemia Lubuska Region.

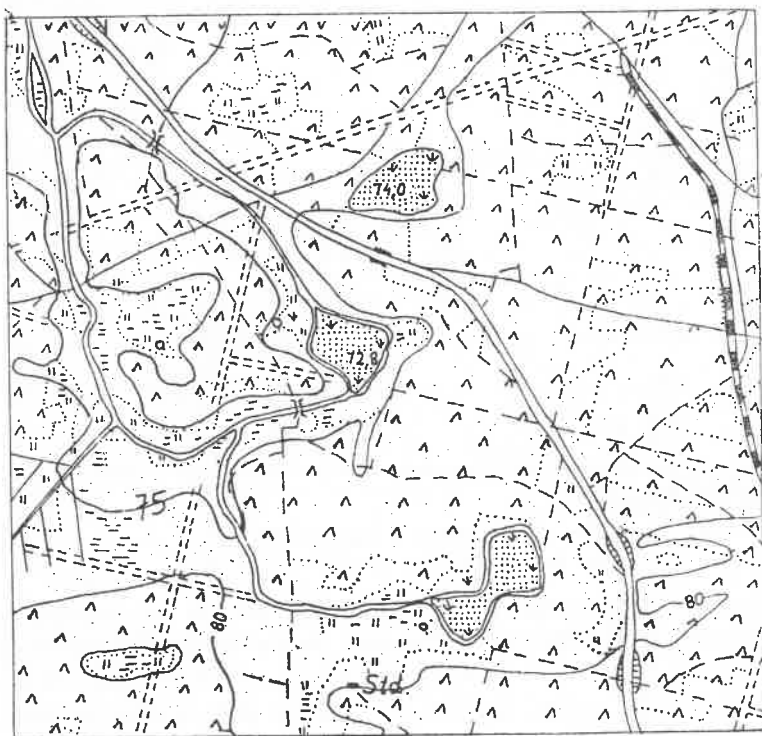
NIDNO

Ryc. 2. Położenie torfowiska „Nidno”.
Fig. 2. Localisation of „Nidno” peatbog.

torfowiska wysokiego. Z roślin naczyniowych porastających kępki wymienić warto wełniankę pochwowatą (*Eriophorum vaginatum*) i żurawinę błotną (*Oxycoccus quadripetalus*). W dolinkach licznie występuje przygiełka biała (*Rhynchospora alba*), wełnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*) i turzyca siwa (*Carex canescens*). W podtopionych partiach brzeżnych torfowiska spotykamy czermień błotną (*Calla palustris*) i wąkrotę zwyczajną (*Hydrocotyle vulgaris*). W strefie litoralnej jeziora rosną grzybienie białe (*Nymphaea alba*), a w szuwarach kłóc wiechowata (*Cladium mariscus*). Na północnych, zacienionych i porośniętych przez bór sosnowy skłonach schodzących bezpośrednio do południowych brzegów jeziora występuje bardzo licznie widłak

jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*) i widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*).

Torfowisko koło Grężawy. Zlokalizowane jest w rozległym kompleksie borów sosnowych, po lewej stronie szosy Grężawa-Brody, około 3 km na północ od Grężawy — gmina

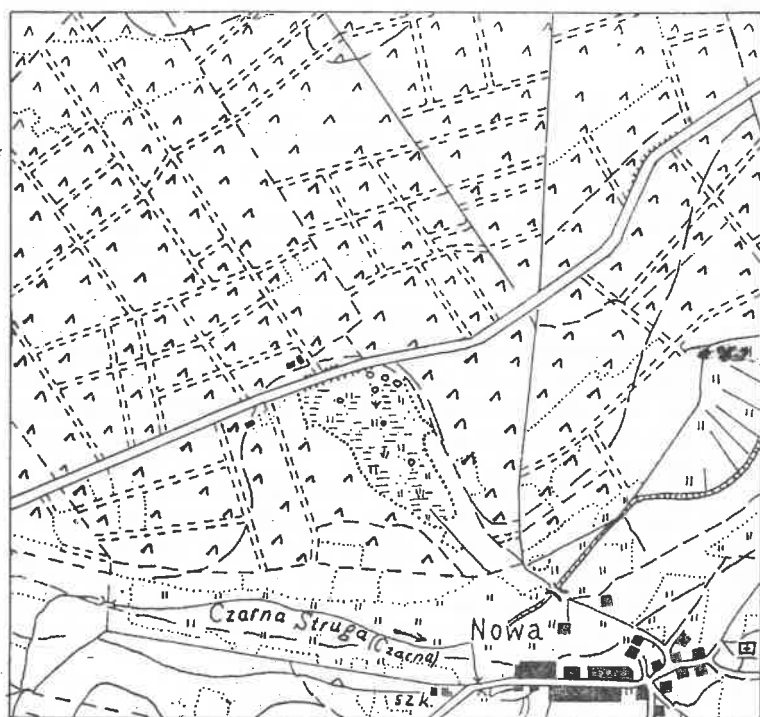
GRĘZAWA

Ryc. 3. Położenie torfowiska „Grężawa”.
Fig. 3. Localisation of „Grężawa” peatbog.

Brody (ryc. 3). Stanowi bardzo interesujący pod względem fizjonomycznym układ wodno-torfowiskowy, reprezentujący różnorodne stadia zarastania zbiornika oligotroficznego. W bogatej pokrywie roślinnej, na szczególną uwagę zasługują płyty zespołu ponikła wielołodygowego *Eleocharitetum multicaulis*.

Oprócz wielkich osobliwości florystycznych, jakimi są ponikło wielołodygowe (*Eleocharis multicaulis*) i rosziczka pośrednia (*Drosera intermedia*) występują także inne, interesujące gatunki roślin naczyniowych, np.: modrzewnica zwyczajna (*Andromeda polifolia*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), żurawina błotna (*Oxycoccus quadripetalus*), przygielka biała (*Rhynchospora alba*), sit drobny (*Juncus bulbosus*) i grzybienie północne (*Nymphaea candida*).

Torfowisko koło Nowogrodu Bobrzańskiego. Położone jest około 2,5 km na wschód od Nowogrodu Bobrzańskiego (gmina Nowogród Bobrz.), po prawej stronie szosy

NOWOGRÓD

Ryc. 4. Położenie torfowiska „Nowogród”.
Fig. 4. Localisation of „Nowogród” peatbog.

w kierunku do Zielonej Góry. Zajmuje ono oligotroficzne obniżenie terenu. Obiekt ten cechuje się bardzo zmiennym stanem warunków wilgotnościowych: od wypełnienia niecki wodą, do niemal całkowitego odwodnienia. Do najciekawszych gatunków występujących na tym torfowisku należą: rosiczka pośrednia (*Drosera intermedia*) rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), ponikło wielołodygowe (*Eleocharis multicaulis*), przygielka biała (*Rhynchospora alba*) i przygielka brunatna (*Rhynchospora fusca*).

Zaprezentowane walory przyrodnicze obiektów pozwalają wnioskować o powołanie dwóch rezerwatów torfowiskowych (Nidno, Gręzawa) oraz rezerwatu florystycznego (Nowogród Bobrzański).

LITERATURA

- CHMIEL J., JACKOWIAK B., 1991. *Godne ochrony torfowiska na Ziemi Lubuskiej*. W: JERMACEK A., URBAŃCZYK Z. (red.). *Symposium „Ochrona przyrody na Środkowym Nadodrzu” Zielona Góra 29. 10. 1991*. Wyd. Lub. Klubu Przym.: s. 4—5.
- JERMACEK D., JERMACEK A., 1987. *Torfowiska wysokie i przejściowe Pojezierza Lubuskiego. Wstępna charakterystyka przyrodnicza i problemy ochrony*. Zeszyty Świebodzińskie 9: 1—24.

SUMMARY

The peatbogs constitute one of the most interesting biotopes of Ziemia Lubuska Region. The existing system of preserved areas does not protect in sufficient way their floristic and phytocenotic variety, on account of that, there is a proposal to preserve three complexes of the peatbogs: Nidno, Gręzawa, Nowogród.

*In the floras of these peatbogs the presence of a very rare in Poland, Atlantic community of *Eleocharitetum multicaulis* was marked as well as such Atlantic species like i.e: *Eleocharis multicaulis*, *Drosera intermedia*. On the peatbogs or in a very close vicinity the occurrence of *Drosera rotundifolia*, *Rhynchospora fusca*, *Rhynchospora alba*, *Andromeda polifolia*, *Ledum palustre*, *Oxycoccus quadripetalus*, *Calla palustris*, *Eriophorum vaginatum* was recorded.*

Adres autorów:
ZAKŁAD TAKSONOMII ROŚLIN
Uniwersytet im. A. Mickiewicza
Aleja Niepodległości 14
61-713 Poznań